

KUML

1961

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

1961

*With Summaries in English
Mit deutschen Zusammenfassungen*

JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB
SATTE DETTE KUML
FOR
MÅRTEN STENBERGER

UNIVERSITETSFORLAGET I AARHUS
1962

Omslag:

Bronzeskjold fra Danmark.

Forside:

Mandsmaske på avlsten fra Snaptun.

Redaktion:

P. V. GLOB

Dette KUML udsendes med støtte fra
Carlsberg Bryggerierne, Tuborg Bryggerier
og Ceres Bryggerierne

Copyright 1961

by

Jysk Arkæologisk Selskab

Printed in Denmark
by
Aarhus Stiftsbogtrykkerie A/S

INDHOLD

<i>O. Klindt-Jensen</i> : Mårten Stenberger	6
<i>P. V. Glob</i> : Kultbåde fra Danmarks Bronzealder	9
<i>H. Hellmuth Andersen</i> : Sløjfede Enkelgravshøje ved Stejlgård	19
<i>Palle Friis</i> : Vendsysselske Bronzealderfund	34
<i>Johs. og Klaus Ferdinand</i> : Jernalderofferfund i Valmose ved Rislev	47
<i>J. Troels-Smith</i> : De geologisk-botaniske Forhold i Forbindelse med Rislev-Fundet	90
<i>U. Møhl</i> : Rislevfundets Dyreknogler	96
<i>J. Balslev-Jørgensen</i> : Rislev-Fundet. Anthropologisk Redegørelse	106
<i>Palle Friis</i> : En vendsysselsk Jernaldergrav	107
<i>Georg Galster</i> : En Seiger fra Ålborg	116
<i>Gíslí Gestsson</i> : Billedstenen fra Snaptun	125
<i>Hans Ole Hansen</i> : Ungdommelige Oldtidshuse	128
<i>Holger Rasmussen</i> : Kastaniekultur i Kalabrien	146
<i>Viggo Nielsen</i> : Al Wusail. Mesolitiske Flintpladser i Qatar	169
<i>Hans Jørgen Madsen</i> : En Flintplads i Qatar	185
Jysk Arkæologisk Selskab	202

CONTENTS

<i>O. Klindt-Jensen</i> : Mårten Stenberger	8
<i>P. V. Glob</i> : Kultboote der dänischen Bronzezeit	17
<i>H. Hellmuth Andersen</i> : Zerstörte Hügel der Einzelgrabkultur bei Stejlgård	32
<i>Palle Friis</i> : Bronze Age Finds from Vendsyssel	45
<i>Johs. and Klaus Ferdinand</i> : The Iron Age Find from Valmose near Rislev	82
<i>J. Troels-Smith</i> : The Geological-Botanical Conditions in Connection with the Rislev Find	93
<i>U. Møhl</i> : The Animal Bones of the Rislev Find	101
<i>J. Balslev-Jørgensen</i> : The Rislev Find. Anthropological Statement	106
<i>Palle Friis</i> : An Iron Age Grave from Vendsyssel	114
<i>Georg Galster</i> : A "Seiger" from Aalborg	123
<i>Gíslí Gestsson</i> : Snaptun	127
<i>Hans Ole Hansen</i> : Mudhouses	143
<i>Holger Rasmussen</i> : Kastanienkultur in Kalabrien	161
<i>Viggo Nielsen</i> : The Al Wusail Mesolithic Flint Sites in Qatar	181
<i>Hans Jørgen Madsen</i> : A Flint Site in Qatar	197

MÅRTEN STENBERGER

Professor Mårten Stenberger, som Jysk Arkæologisk Selskab hædrer med Worsaae-medailen, er lige så fortrolig med Danmarks oldtid som med danske arkæologer. Han indledte allerede i 1932 et dådrikt og hjerteligt samarbejde med dem på Grønland som Poul Nørlunds medarbejder. Senere, i 1939, gravede han – som medlem af et fællesnordisk foretagende – islandske hustomter ud, gårde hvis tilværelse var standset af Hekla. Ikke mindst indlagde han sig fortjeneste ved at bjerge publikationen frelst igennem den anden verdenskrigs storme. Da de havde lagt sig, tog han ufortrødent endnu en stor skandinavisk plan op, undersøgelsen af Vallhagar på Gotland.

Denne opgave var karakteristisk for ham som forsker og som menneske. Den vidtstrakte jernalderbygd med agre og gravpladser var et fortræffeligt objekt for grupper af arkæologer, der nok kunde virke selvstændigt, men alligevel stadig var i kontakt med hinanden. Selv valgte han den plagsomme del at skaffe tingene til livets og undersøgelsens opretholdelse, gav erfarne råd og ildnede diskussionerne. Det var ikke sært, at de mange nordboer fandt sammen i venskab under disse djærve kampagner.

Det gjaldt Vallhagarundersøgelsen som de forrige gravninger, at den er blevet afsluttet med en publikation, prøven på arbejdets fulde gennemførelse. Her træder Mårten Stenbergers sikre stil igennem; materialet fremlægges fuldt ud, afbildes præcist, diskuteres med hensyntagen til alle sider, udnyttes til kulturhistorie. Der er ingen tvivl om, at den er målet, men selv naturen og de geografiske forhold udnyttes til at give et bredt perspektiv.

Denne omhu, et indtrængende studium og sans for publikationens krav, er kommet andre emner til gode. Lad os blot tænke på undersøgelserne af Gotlands-emner som den store stenaldergravplads i Vesterbjärs og de overdådige skattefund fra vikingetiden (herom alene to svære bind). Det første store arbejde, Öland under ældre järnåldern, der i 1933 gjorde ham til fil. dr., er allerede blevet klassisk i nordisk forhistorie.

Men lad os heller ikke overse, at Mårten Stenberger som professor i Uppsala er midt i sin forskning, æggende og livfuld, stadig parat til at tage nye problemer op og til at drage ud til en gotlandsk løveng med sit beskedne telt, hvis omfang netop slår til for at skærme hans person. Han er en ægte arkæolog, der føler glæden ved at være jorden nær og at lokke hemmeligheder ud af den. Han savner hverken udgraverens spændte bekymring eller det selvironiske glimt i øjet, der netop klæder en højt hædret forsker.

Ole Klindt-Jensen.

Borremose 1957.

Harten Steubner

MÅRTEN STENBERGER

Professor Mårten Stenberger, whom Jysk Arkæologisk Selskab is honouring with the Worsaae Medal, is as familiar with Danish antiquity as with Danish archaeologists. He started an active and cordial co-operation with them as early as 1932 in Greenland, as Poul Nørlund's collaborator. Later, in 1939, this time as a member of a joint Nordic team, he excavated Icelandic house sites, which had been destroyed by Hekla. Not least, he deserves our gratitude for rescuing the publication of this material from the storms of the Second World War. When these had subsided, he took up with perseverance another great Scandinavian project, the investigation of Vallhagar on Gotland.

This task was characteristic of him as investigator and man. The extensive Iron Age village, with fields and burial sites, was an excellent objective for groups of archaeologists, who although they were able to work independently, were nevertheless always in contact with one another. For himself he chose the tiresome job of providing for the maintenance of the excavators and the investigation, and was always ready with skilled advice and stimulating discussion. No wonder many Scandinavians became good friends during these campaigns.

The test of the accomplishment of the field-work at Vallhagar, as in the investigations, was in the final publication. Here Mårten Stenberger's sure style makes its mark; the material is presented in full, illustrated with precision, discussed with deference to many different views and exploited for cultural history, even natural and geographical conditions being drawn upon to give a broad perspective.

This precision, intensive study and an awareness of the demands of publication, have benefited other topics. One has only to consider his investigation of the Gotlandic material, the large Stone Age burial site in Vesterbjärs and the profusion of finds from the Viking Age (two thick volumes on this subject alone). His first major work, "Öland under äldre järnåldern", which in 1933 earned him his doctorate, is already a classic in Nordic archaeology.

But we should not forget that Mårten Stenberger as professor at Uppsala, is in the middle of his research, stimulating and full of life, ever ready to take up new problems and to sally forth into the field with his diminutive tent, only just large enough to afford him protection. He is a true archaeologist, who enjoys being close to the earth and investigating its secrets. He lacks neither the tense anxiety of the excavator, nor the ironical self criticism, which are true attributes of a highly respected scholar.

Ole Klindt-Jensen.